

Berszán Lídia¹

Szakmai utazás Romániában (1990–2020). Körinterjú szociális munkásokkal

Kivonat

Az alábbi körinterjúban szociális munkások beszélnek arról, hogy mit jelent nekik ez a szakma, és milyen kihívásokkal találkoztak, találkoznak a mindennapokban. Válaszaik betekintést engednek a szociális munka utóbbi harminc évének történéseibe.

Kulcsszavak: szociális munka kihívásai, szociális ellátás története, fejlődés és hiányterületek

Abstract. Professional Challenges of the Past 30 Years of Social Work in Romania (1990-2020). Interview with Social Workers

In the following interview, social workers talk about what this profession means to them and what challenges they have encountered, meet in everyday life. Their responses provide insight into the events of the past 30 years of social work.

Keywords: professional challenges of social work, social welfare system, progresses and deficit areas

Cikkre való hivatkozás / How to cite this article

Berszán Lídia (2020). Szakmai utazás Romániában (1990–2020). Körinterjú szociális munkásokkal. *Erdélyi Társadalom*, 18(1), 119–132. <https://doi.org/10.17177/77171.244>

A tanulmány ingyenesen letölthető a CEEOL-ról: <https://www.ceeol.com/search/journal-detail?id=928> és a GESIS adatbázisából: <http://www.da-ra.de/dara/search?lang=en&mdlang=en>.

Romániában a rendszerváltás óta eltelt időben a szociális munka és a szociális ellátórendszer jelentős fejlődési folyamaton ment keresztül. Az ország számos egyetemén magyarul is újraindult a szakemberképzés. Megalakult a Szociális Munkások Országos Szakmai Kollégiuma, amely a más területen működő hasonló szervezetek mintájára többféle szerepet tölt be (érdekvédelem, felügyelet, együttműködés stb.).

Az ET jelen száma azt a kihívást vállalta fel, hogy megpróbál valamiféle láttelepet adni az eltelt harminc évről. Ezt nem elsősorban a szociálpolitika történéseinek a hullámvonalát követve teszi, hanem ebben a visszatekintésben a szociális munka szakot végzettek és a szakmájukban dolgozók szemléletének és szakmai kihívásainak a változásait követve teszi. Az alábbi körinterjú kérdéseire kilenc személy válaszol. Beszélnek a kihívásokról és elégtételekről, a terhekről és eredményekről. De az egyéni pályájuk alakulásának narratívája tükröt mutat arról is, hogy mit jelent itt és most szociális munkásnak lenni.

¹ A szerző egyetemi docens, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Magyar Szociológia és Szociális Munka Intézet, Szociális Munka Tanszék oktatója. E-mail: berszan.lidia@gmail.com.

Név, életkor, jelenlegi munkahely, munkakör:

Vormair Szilárd (a továbbiakban: V. Sz.) 47 éves, Székelyudvarhelyi Polgármesteri Hivatal Szociális Igazgatóságán dolgozik. Feladatköre: szociális juttatások és szolgáltatások.

McAlister Magdolna (McA. M.) 48 éves, idősotthon-vezető, szociális munkás és mentálhigiénés szakember.

Szász-Jakab Elvira (Sz.-J. E.) 45 éves, egy kolozsvári, állami fenntartású szociális intézmény (Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság – Idősek Szociális és Ellátóközpontja) szociális munkása.

Bogos Gyöngyvér (B. Gy.) 41 éves, a Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság alkalmazottja, központvezető.

György Szende-Karolina (Gy. Sz.-K.) 24 éves, jelenleg a Máltai Szeretetszolgálat kolozsvári fiókszervezeténél dolgozik kutatási asszisztensként egy európai uniós pályázat keretében, a Magyar Máltai Szeretetszolgálattal együttműködve.

Szilágyi Ivett (Sz. I.) 28 éves, szociális munkásként dolgozik a Solidara Emmaus Egyesületnél, Szatmár megyében.

Ludescher László (L. L.) 47 éves, a Gyulafehérvári Caritas ágazati igazgatója.

Ilyés Kömöcsi Boglárka (I. K. B.) 24 éves, Kolozsváron él. Szociális munkás végzettségű, de jelenleg egy ruhásüzletben dolgozik mint eladó.

Kiss Gabriella (K. G.) 50 éves, a Gyulafehérvári Caritas gyergyószentmiklósi Szent Erzsébet Idősek Otthonának szakmai vezetője.

Mióta vagy ebben a szakmában?

V. Sz.: 1996-ban végeztem, 25 éve dolgozom szocmunkásként.

McA. M.: A szociális munka szakon 2012-ben végeztem. Azelőtt gyakorló, utána pedig mint képzett szociális munkás dolgoztam nonprofit szervezetekkel.

Sz.-J. E.: 1999-ben végeztem, 2002-től dolgozom szociális téren.

B. Gy.: 2002-ben végeztem, és azóta a szakmában dolgozom.

Gy. Sz.-K.: 2018 júliusában végeztem el a szociális munkás alapképzést, két éve dolgozom ebben a szakmában.

Sz. I.: 2014-ben végeztem el a szociális munka alapképzést Kolozsváron, a Babeş–Bolyai Tudományegyetemen.

L. L.: 2003-ban végeztem a kolozsvári BBTE szociális munka szakán. Előtte, 1996-ban a temesvári Műszaki Egyetem Számítástechnika Karán mérnöki diplomát szereztem. 2003-tól dolgozom a szociális területen. 2005-től szociális szolgáltatások menedzsmentjével foglalkozom.

I. K. B.: 2019 nyarán végeztem el a szociális munka szakot.

K. G.: A tanulmányaimat 2002–2007 között végeztem szociális munka szakon, Kolozsváron. Már az egyetemi képzés előtt is a szakmában dolgoztam.

Mit tanultál még, mivel egészítetted ki az alapképzést?

V. Sz.: Mentálhigiéné szakirányú mesteri képzést választottam, és tanfolyamokat végeztem projektív, vezetési, szociális vállalkozási területen.

McA. M.: Munkám során több szakmai képzésen vettem részt – mind a vezetőképzés, mind az idősgondozás terén –, ahol a minőségi idősellátásról tanulhattam. 2019-ben mesteriztem mentálhigiéné szakon.

Sz.-J. E.: Mesteri fokozatot szereztem, voltam egy évet külföldi tanulmányúton; pszichodráma- és családterápia-képzésben is részt vettem.

B. Gy.: A munkakörömhöz kapcsolódó szakosítások ideje alatt vettem részt különböző tanfolyamokon, képzéseken, de egyik sem volt posztgraduális képzés. Elvégeztem egy Trainer of trainer (TOT) képzést, az SOS Gyermekfalu Magyarország szervezésében A gyermekvédelmi gondoskodást elhagyó fiatalok önálló életre való felkészítése témakörben (tréner: dr. Gyurkó Szilvia). Európai Unió által támogatott integrációs képzésen, és menedzserképzésben is részt vettem. (Edutech Consulting; Managementul instituțiilor publice și Managementul comportamentului organizațional.)

Gy. Sz.-K.: Az alapképzés után, 2018 októberétől tanultam a Mentálhigiéné a szociális munkában mesteri szakon, ahol 2020 júliusában diplomáztam.

Sz. I.: Az alapképzés után mesteriztem tanácsadás szakon. Bár a vizsgáim megvannak, a disszertációm még nem készült el. 2017-ben elvégeztem egy jelnyelvtanfolyamot, mert három siket fiatal volt nálunk, és ezzel próbáltuk megkönnyíteni a kommunikációt, illetve hatékonyabbá tenni a munkát velük. Illetve évente részt vettem különböző továbbképzéseken, kurzusokon. Szupervízióra jártam egyedül egy pszichológushoz, ami rengeteget segített a munkámban és a személyiségem fejlődésében.

L. L.: Az elmúlt években elsősorban menedzsmentet, projektervezést, civil szervezetek működtetését (forrásteremtést, jogi kérdéseket, stratégiai tervezést stb.), advocacyt, önkéntesek menedzsmentjét, szociális gazdaságot, mélyszegénységben élők felzárkóztatását és ehhez hasonló témákat tanultam belföldön és külföldön rövid, többnapos képzéseken vagy képzéssorozatokon, konferenciákon.

I. K. B.: Mentálhigiéné mesteri képzésre járok.

K. G.: 2007–2008 között mentálhigiéné szakon mesteri fokozatot szereztem a BBTE-n; 2007–2008 között szupervizorképzésen vettem részt (ANSE Ausztria, EU Szupervizor Szervezetnél); egyénnel, csoportokkal, szervezetekkel való munkában is képződtem. 2008–2010 között önismeret-, pszichodrámaképzésen vettem részt (J. Moreno Egyesület, Románia); 2018-ban doktori fokozatot szereztem a geriátria témakörében (Interdiszciplináris Társadalomkutatók, ELTE, Budapest).

Milyen helyeken, munkakörökben dolgoztál eddigi pályafutásod során?

V. Sz.: Első tapasztalatom önkéntesség volt egy civil szervezetnél, amely értelmi fogyatékkal élő felnőttekkel foglalkozott, akik egyébként a szülői házban laktak. A tapasztalatom az azóta is, hogy a szülők által működtetett hasonló szervezetek/intézmények főként a szülők tehermentesítését szolgálják. Az ellátottak fejlesztése, önállóságra nevelése az önálló életvitel céljából nem érdek, néha nem is megvalósítható vagy nem ebben a szolgáltatásban. A szülők legnagyobb vágya, az állandó (rezidenciális) ellátás ettől még nagyon messze van, elsősorban költségvetésileg. Egyszerűen hasznos szolgáltatás, ami egy kis közösséget ki tud szolgálni, és annak életét élhetőbbé tenni, azonban több ilyenre lenne szükség, hogy minél nagyobb számban tudja ellátni a hasonló helyzetben lévőket.

Második tapasztalatom: szociális munkásként dolgoztam egy romániai székhelyű nyugat-európai civil szervezetnél, amely három megye területén támogatott cigány közösségeket, főként egészségügyi és tanügyi ellátáshoz való hozzáférésben. A tevékenység jól körülhatárolt, szűk területen történt, ahol a szociális munkások egyféle animátorok voltak, akik a közösség, a líderek és az intézmények közötti kommunikációt segítették, valamint a szervezet egy éven belüli kivonulásának hatását tompították, legalábbis erről szólt a megbízás. Az egyetemen soha nem gondoltam, hogy cigányokkal fogok dolgozni. Bátran, habár kissé libabőrözve vágtam bele ebbe a tevékenységbe, amit szerencsére nem egyedül kellett végeznem, hanem a korábban ott dolgozó egészségügyi asszisztensekkel és a rendelkezésünkre bocsátott sofőrökkel együtt. Az egy év alatt nagyon sok tapasztalatot szereztem a cigányokkal, intézményekkel való munkából. Ha nem is volt teljesen világos a vezetőknek, hogy mit kérjenek a szociális munkásoktól, annyit azért tudtak, hogy ha gubanc volt (konfliktus, elakadás stb.), azt mondták, „te vagy a szociális munkás, oldd meg”. Ekkor már elkezdődött az a munkamódszer, hogy az értő kommunikációval és nagyon sok kreativitással (csináld magad módszerrel) rendre átverekedjem magam a problémákon. Lassan beletanultam abba, hogy a szociális munka ellátottjai egy más minőségű támogató jelenléttel jobban érvényesülnek, így az életük minősége és a remény a helyzetükből való kilábalásra érezhetően pozitív irányba tud elmozdulni.

Harmadik tapasztalatom: szociális munkásként dolgoztam egy kisvárosi pályázat lebonyolításában, sok partnerrel együtt, akik egy olyan szervezet szociális projektjében fogtak össze, amelynek korábban alig volt hasonló szakmai tapasztalata. Ebben a nagy partnerségben mindenki jobban „értett” a segítő szakmákhoz, mint a szakma képviselői. Igaz, hogy mi, szociális munkások sok mindenben a szabad kezet kaptunk, az eljárásokat, megoldásokat magunk barkácsoltuk össze, és ezáltal teszteltük a szakma iránti romániai igényt, kezdve a szociális és pszichológiai tanácsadásra való igény nullához való közelségétől, folytatva az alkoholbetegek „hiányával” (mert nem betegségként tekintettek erre a függőségre még a szakemberek sem), vagy a hajléktalan személyek kiúttalan helyzetével, el egészen az elvárosiasodott cigányság elvadult állapotán való változtatásig.

Az itt nyert tanulságot így összegezhetném: nem egy rövid időszak távlatából kell szemlélni a változásokat, mert azok be kell érjenek. Az összehasonlítási alap egy tízéves állapotbeli különbség lehet, amikor egy közösség változását akarjuk vizsgálni. Pillanatnyilag leginkább a kapcsolat minősége számít, valamint a folyamatos cselekvés egy távlati cél érdekében.

Negyedik tapasztalatom: szakmai és anyagi küszködés egy meglehetősen erős hazai civil szervezetnél. Itt rögtön két tanulság fogalmazódott meg, a „fából vaskarikát” mondás mintájára. Az egyik, hogy szociális munkás ne akarjon önfenntartó szociális szolgáltatásokat barkácsolni, mert fáradozása könnyen kudarcba fúlhat. A másik, hogy a vezetői feladat sem könnyű, de a középvezetői szerepnél hálátlanabb állapot nem létezik.

Sz. I.: Tanulmányaimat követően egy évig (2014 szeptembere és 2015 szeptembere között) Csehországban önkénteskedtem fogyatékkal élő gyermekek „afterschool” programjában, a Slezská Diakonie egyesületnél. 2015 szeptemberében elkezdtem szociális munkásként dolgozni a jelenlegi munkahelyemen. Az egyesület célja, a socioprofessionális integrálás olyan fiatal felnőttek (18–30 év közöttiek) számára, akik gyermekotthonokban nevelkedtek, vagy a családi háttérük miatt nem maradhatnak szüleikkel.

K. G.: A gyergyószentmiklósi Szent Erzsébet Idősek Otthonában az idősgondozás, demenciával élők ellátása területén 24 éve, 1996-tól dolgozom. Azelőtt egy bútorüzemben egyéninorma-számítással foglalkoztam. A rendszerváltás után az idősgondozás felé vezetett az utam. Az első hat év az idősek testi-lelki ápolását és napi egy órában vallási, irodalmi és kulturális foglalkoztatását foglalta magába. 2002-től szociális munkásként dolgozom, tagja lettem az otthon vezetőtanácsának is. 2008-tól személyzeti és képzésfelelős vagyok, a belső interviúkat, csoportüléseket is vezetem. Szintén 2008-tól a Gyulafehérvári Caritason belül az idősekkel dolgozó ápolók, asszisztensek és szociális munkások képzését és szupervízióját látom el (Hargita, Maros, Kovászna megyében). 2011–2015 között a Szociális Munkások Országos Szakmai Egyesülete (CNASR) Hargita megyei fiókjának alelnöke voltam. Doktori tanulmányaim befejezése után, 2018-tól a Hargita megyei Orvosi és Egészségügyi Asszisztensek Országos Szervezeténél (OAMMR) akkreditált képzőként tevékenykedem, s szintén ebben az évben elindítottuk az Alzheimer Cafét a demenciával élők és családjaik támogatására. 2019-től a *Gyergyói Szemle* tudományos ismeretterjesztő folyóirat szociológia – szociális munka rovatát szerkesztem. Az utóbbi években a szociális munka szakon tanuló hallgatók szakmai gyakorlatát irányítom, és államvizsga-dolgozatokat is vezetek.

Mca. M.: Most már hat éve vezetem a búzásbesenyői Gondviselés Háza Idősek Otthonát. Azelőtt dolgoztam mint idősgondozó külföldön, hazai tájakon pedig hét évet mint különböző szociális projektek vezetője.

SZ.-J. E.: Három évet tanítottam; aztán szociális munkásként és projektvezetőként dolgoztam egy szociális szervezetnél. Jelenleg szociális munkás feladatkört látok el egy állami fenntartású idősellátó intézményben.

B. Gy.: Dolgoztam a Gyulafehérvári Caritas csíkszeredai kirendeltségén, az otthoni beteggondozási szolgálathoz tartozó, sérült személyek számára létrehozott információs irodán. Itt projektek írása-lebonyolítása, más civil és állami szervezetekkel közös projektek, intézmények elindítása, fenntartása volt a feladatomban. A külföldi támogatókkal való kapcsolattartás, elszámolás, kollégák képzésének szervezése is hozzám tartozott.

Aztán a Csíkszereda Megyei Jogú Város Szociális Közszolgálatának irodavezetője lettem. Itt a törvények által biztosított jogok-juttatások elbírálásához szükséges aktacsomók összeállítása (segélyek), sürgősségi szociális esetek orvoslása, szociális központ és étkezdé, illetve a hajléktalanszálló adminisztrálása volt a tőlem elvárt tevékenység.

I. K. B.: 2019 nyarán végeztem, tavaly ősszel két hónapot dolgoztam rész munkaidőben szociális munkásként egy kolozsvári idősek otthonában. Azóta is keresem, hogy a szakmában találjak munkahelyet, de Kolozsváron még nem jártam sikerrel.

Gy. Sz.-K.: Mivel ez az első munkahelyem, nincs más munkatapasztalatom. Ennek a projektnek a keretében, ahol most alkalmazottként dolgozom, az elmúlt két év alatt ingyenes egészségügyi szűréseket végeztünk különböző romániai megyék hátrányosabb helyzetű településein. A szűrések mellett szociális munkás feladatokat is ellátok. Munkám során az adminisztratív teendőkön kívül fejlesztő tevékenységeket szervezünk sérült felnőtteknek, személyiségfejlesztő foglalkozásokat tartunk középiskolás diákoknak és előkészítő osztályos gyerekeknek, előadásokat szervezünk fiatal felnőtteknek, valamint segítünk egyedül élő időseknek a mindennapi boldogulásban.

L. L.: 2003–2004 között szociálpedagógus hallgatókat tanítottam (mint gyakorlatvezető) Marosvásárhelyen, a Sapientia tudományegyetemen. 2003-tól a jelen pillanatil a Gyulafehérvári Caritasnál dolgozom, ahol különböző munkaköröket töltöttem be: 2003–2008 között a szervezet önkéntesekkel való munkájának koordinátoraként; 2005–2008 között a Caritas Maros megyei fiókjának igazgatójaként; 2014–2015 között a Caritas Vidékfejlesztés részlegének igazgatójaként; 2009-től jelen pillanatil a Caritas Szociális Gondozás ágazatának igazgatásában tevékenykedek. 2007–2009 között EU-s projektmenedzser voltam a Maros Megyei Gyermekvédelmi és Szociális Igazgatóságon.

Melyek a kihívások, elégtételek szociális munkás minőségben?

McA. M.: Mindkettőből van bőven. Egyik legnagyobb kihívásom a gondozásunkban lévő idősek hozzátartozóival való munka. A mentalitás lassan változik, de az intézményesített gondozás még sokakban vegyes érzelmeket generál, mert a múltban csak azok kerültek intézményes gondozásba, akikről a család lemondott, vagy már nem volt senkijük. A társadalmi változások nyomán most már a szükséghelyzet olyan nehézségekkel állítja szembe a családokat és hozzátartozókat, hogy gyakran nem annyira a választásuk, hanem az aktuális helyzet kényszeríti mindkét felet a döntés meghozatalára. Ilyenkor gyakran találkozom a családtagok ambivalens érzésével, és számomra kihívás segíteni őket annak megértésében, hogy a továbbiakban csak a formáság változik. Az idős hozzátartozó a mi gondozásunkba kerül, de a családtagok ettől függetlenül nem lettek kevesebbek, és ez nem jelenti azt, hogy lemondtak hozzátartozójukról. Sőt, nagyon sok esetben a család – bár tagjai idejüket már nem úgy adhatják, mint eddig tették – komoly anyagi áldozatot hoz azért, hogy szeretteik ellátásának költségeit fedezhesse.

Külön sikerélmény az, amikor egy-egy idős bentlakó otthonunkban megtalálja a helyét, és úgymond hazaérkezik. Ez egy hosszabb folyamat, de az elmúlt hat év alatt nagyon sok olyan esetünk volt, ahol mind a hozzátartozó, mind a bentlakó visszajelzett, hogy jó nekik velünk lenni, döntésüket nem bánták meg. Számomra ez talán az egyik legnagyobb elégtétel. Az is óriási elégtétel, amikor az elválás folyamatában ott lehetünk bentlakóink mellett, és a családnak segíthetünk abban, hogy ne csak az elvesztés fájdalmát, hanem a megbékélés és elengedés érzését is megélhessék.

Sz.-J. E.: Az emberekkel való munka mindig kihívás: megérteni, megnyugtatni, megoldást találni, rávezetni. Elégtételek az elért apró sikerek a klienssel vagy az elismerés, a visszajelzések.

B. Gy.: Kihívás mindig a tevékenységünk fenntartásához szükséges anyagi keretek hiányossága, a törvények állandó változása, ami bizonytalanságot kelt mindenkiben. De kihívás a nagy személyzeti fluktuáció, az állandó kiegészítés, ennek megelőzése a személyzetnél. Elégtétel: amikor a központból kikerült fiatal saját családot alapít, vagy egyedül bérel lakást, munkahelye van, vagy megköszöni a munkánkat.

Gy. Sz.-K.: Számomra kihívást jelent a sérült felnőttekkel és az egyedül élő idősekkel való munka. Sokszor nehéz kitalálni és levezetni olyan tevékenységeket, programokat, amelyek segítenek a sérült felnőttek képességeinek fejlesztésében. Viszont az nagyon jól esik, amikor nevetni látom valamennyiüket. Az idősekkel való közös munka nagyon sok türelmet és odafigyelést igényel, ami miatt úgy érzem, gyakran elfáradok. Mégis örömmel tölt el, ha azt látom, hogy az idős nénik, akiket otthon látogatok, fizikai gyengeségeik ellenére lelkileg jobban érzik magukat a beszélgetéseink után.

Sz. I.: Az egyesületünknek van egy használtruha-üzlete, ahol a fiatalok dolgoznak, így legtöbb esetben a legnagyobb kihívást az jelenti, hogy össze kell hangolnom ennek a működését az egyesület szociális részével. Sok fiatalnak bizalomproblémái vannak: eleinte nehezen lehet elnyerni a bizalmukat. Ha valamelyikük haragszik az édesanyjára, ezt néha kivetítik rám, és ilyenkor még nehezebb elnyernem a bizalmát. Munkám során sok fiatallal találkoztam már, amióta itt vagyok, nagy elégtételt az jelent, amikor máshol keresnek munkát, és megbecsülik a munkahelyüket, vagy amikor elköltöznek a saját lakásukba. De az apró dolgokat is megtanultam értékelni, pl. ha egyedül készítenek vacsorát, ha tisztán tartják a szobájukat, vagy amikor örömmel mesélik, milyen jegyet kaptak az iskolában. Mivel ezek mind ahhoz vezetnek, hogy önállóak legyenek.

L. L.: Kihívást jelent mindenképpen tizenhét év után is a szociális szektorban maradni. Hiszen a társadalmi (el)ismertsége továbbra is elég alacsony, az anyagi megbecsülés szintűgy. Mivel időm nagy részét a szociális területen mint civil szervezeti vezető töltöttem, nagyon nehéz volt folyamatosan létbizonytalanságban dolgozni. Romániában a szociális szolgáltatások létrehozása, működtetése a civileknek – ellentétben a nyugat-európai gyakorlattal – nagyon nehéz, évről évre meg kell küzdeni a finanszírozásért, a működéshez szükséges törvénykezés kaotikus, állandóan változik, nincs elegendő és megfelelő képzettségű szakember stb. Kihívást jelent a létrehozott szolgáltatások éveken át való fenntartása, a folytonosság biztosítása, a szükséges anyagi és humán erőforrások bevonása, az érvényben lévő jogszabályoknak, minőségi standardoknak megfelelni, ezek változásával folyamatosan napirenden lenni. Külön kihívás, hogy a munkakörömből eredően Erdély öt megyéjében kell ellátnom a feladatokat, ami gyakori utazást jelent. Elégtétel és megtartó számomra, hogy nagyon sok hasonló értékrendű, elköteleződésű emberrel dolgozhatok együtt. A munkámban szabadnak és kreatívnak életem meg magam, ami hozzátartozik a civil léthez. Vannak olyan – a közösségek által is – elismert eredmények, amelyek megerősítenek. Mindenképpen alkotó tevékenységnek lehetek a részese, ami energiát és értelmet ad a munkámnak. Még mindig pionírfázisban vagyunk, amikor kiépül Erdély szociális infrastruktúrája, ám ehhez kapcsolódhatok. Sajnos ez sem megy könnyebben, mint az erdélyi autópálya-építés.

I. K. B.: Kihívás igazodni a kliensek szükségleteihez: pl. a nagyothalló idősékekkel hangosan kellett beszéljek, vagy többször el kellett mondjam a mondanivalómat, kérdésemet. Kihívás az is, hogy az iratokat román nyelven kell kitölteni. Elégtétel, amikor volt olyan kliens, aki nagyon megkedvelt, és örömmel látott újra; kisebb segítségem, amiket mások, a gondozónők nem vettek figyelembe, és én észrevettem, megtehettem.

K. G.: Az egyik legnagyobb *kihívás* kezdetekben a szociális munkának mint szakmának az elfogadtatása volt. A megnevezés a román nyelvben, mint *asistent social* jól hangzik, a szakmai utam során azzal is találkoztam, hogy a szociális munka megnevezés alatt a nagytöbbség teljesen mást értett, hiszen szociális munkásnak neveztek és nevezik azt is, aki közmunkát végez, és szociális juttatásokból él. Volt, amikor szociális asszisztensnek neveztek, de az teljesen más jelent. Összességében kitartásra és bizonyításra volt szükség ahhoz, hogy mára a jobb megnevezésű segítő szakmák mellett a szociális munkának mint professziónak, a szociális munkásnak mint szakembernek kompetenciája és szakmai értéke kibontakozzon és hitelessé váljon. A sokrétű szociális probléma, ami egyéneket, családokat egyaránt érint, megteremti a segítő szakmák helyét és szerepét a társadalomban.

Az idősek, demenciával élők emberi jogainak, emberi méltóságuk tiszteletben tartásának előmozdítását, idősek tanácsának megalakítását szintén a szakmai kihívások soraiba sorolom. A nyugat-európai országokhoz hasonlóan térségünkben elsőként elindítani a demenciával élőket gondozó családtagok számára egy olyan csoportot, az Alzheimer Cafét, ahol az érintettek megértésre, támaszra találnak, ahol kibeszélhetik a problémáikat, egymás eseteiből tanulnak, ahol a szakmában jártas szakemberektől kérdéseikre választ kaphatnak. Képviselni az adott munkahelyen a gondozásban, segítő szakmában dolgozók érdekeit. Mind ezek mellett a szakmai palettán nagy rugalmasságra, empátiára, hitelességre, együttműködési képességre és készségre, továbbá alázatra van szükség. Az idősekkel, családjaikkal való munka és a szakmában jártas szociális munkások szupervizálása során megtapasztaltam, hogy áttétek és viszontáttétek alakulhatnak ki, amit fel kell ismerni, és meg kell tanulni kezelni az adott helyzetet. Fontosnak tartom a szakmai határok betartását, ami az idősekkel való munka során szintén egy szakmai kihívás.

Elégtétel, hogy a fentebb felsorolt kiváló képzeteknek és gyakorlatban bizonyított eredményeknek köszönhetően a szociális munka elérte nagykorúságát, egyenértékűvé vált más segítő szakmákkal, mint pl. a pszichológiával, szociálpedagógiával. A szociális munka alapképzést egy értékes magnak nevezem, amely az évek során bőséges termést hozott. Az évek alatt kibontakozott nemzetközi és helyi szakmai kapcsolatok, az egyre több konferencián való részvétel, publikációk írása, az utóbbi években a szociális munkás képzésben tanuló hallgatók oktatása, gyakorlatuk koordinálása örömmel és elégtétellel tölt el. Az egyénnel és csoportokkal való munka, az időseket, demenciával élőket gondozó családok támogatása, az időseket gondozó ápolók, asszisztensek, segítők képzése válasz a szakmában eltöltött évekre. Elégtétel számomra, hogy 24 éve egy emberközpontú szervezetnél dolgozhatok, amely Erdély egyik legnagyobb akkreditált szociális szolgáltatásokat nyújtó közhasznú civil szervezete. A doktori cím megszerzése után Erdélyben elsőként Gyergyószentmiklóson indítottam el az Alzheimer Cafét, együtt egy gyakorlott szakmai csapattal. Ezt havonta egy alkalommal szervezzük meg, de terveink között szerepel az Alzheimer Café más megyékben való elindítása és a Gyergyói Szemle Egyesülettel együttműködve a falvakra való kivitele. Örülök, hogy a hozzátartozókat bevonva, már a médiában is beszélhetünk a demenciáról, a gondozó családokat érintő terhelődésekről, nehézségekről, a segítő, támogató csoport hasznosságáról.

Mi az, amit a legnagyobb előrelépésnek látsz az általad belátott szakmai területen a rendszerváltás óta eltel harminc évben?

B. Gy.: Most már a hivatalos helyeken nagyjából tudják, hogy ki a szociális munkás. A szakirányú törvényekben már előírják, hogy bizonyos munkafolyamatokat csak szakképzett szociális munkás végezhet el, a köztudatban is erősebb a szociális munkáról kialakított kép – a médiának nagy befolyásolóhatása van.

Jó, hogy van utánpótlás és érdeklődés a szakma iránt. Van lehetőség arra, hogy több szociális tevékenységet folytató intézmény tevékenységébe betekintést nyerjen az, aki esetleg erre a területre jönne, sőt, önkéntesként is kipróbálhatja magát. Nagyobb a nyitottság az intézmények részéről, mint pl. ezelőtt húsz évvel, mikor csak úgy mehettem szakmai gyakorlatot végezni egy öregotthonba, ha volt ismerős, aki beprotezsált....

SZ.-J. E.: Előrelépésnek látom a szociális munka klienskategóriákkénti differenciálódását. Kezd közelíteni a kliensközponúság felé.

Gy. Sz.-K.: A rendszerváltás után különféle kezdeményezések történtek a fogyatékkal élők problémáinak megoldása érdekében. Például megjelent a fogyatékos személyek társadalmi integrációját szorgalmazó kormányhatározat. Az egyetemeken elkezdődött a szociális munkás, gyógypedagógus és pszichológus szakemberek képzése, amire nagyon nagy szükség volt és van most is.

Sz. I.: A rendszerváltáskor még nem éltem, de úgy vélem, előrelépés, hogy a gyermekotthonok átalakultak családtípusú házakká, ami nagy előnyt jelent számukra. Szemmel látható különbség van azon fiatalok között, akik a rendszerváltás előtt voltak és akik most vannak a gyermekvédelemin rendszerben.

McA. M.: A lehetőségek sokszínűségét látom most nagy előnynek, úgy gondolom, hogy bár még sokat kell tanulnunk, de van lehetőségünk fejlődni szakmai téren. Ami pedig az idősgondozást illeti – nemcsak a különböző idősothonok által felajánlott lehetőségekre gondolok itt, hanem a házi beteggondozás lehetőségeire, nappali foglalkoztatók, különböző idősprogramok működtetésére szakemberek irányításával –, mindenképpen óriási segítség abban, hogy időseink színes és tartalmas időszakot élhessenek meg létük alkonyán.

L. L.: A civilek által nyújtott szociális szolgáltatások létrejöttek, diverzifikálódtak és sokat fejlődtek. A különböző célcsoportoknak más-más szolgáltatások állnak rendelkezésére (általában a városokban). Megjelent a problémák megoldásának integrált megközelítése, a szolgáltatások összehangolásának igénye, és már vannak ennek kivitelezésére is próbálkozások. Több helyen elindult a közösségfejlesztés. Lassan, de biztosan fejlődik a szakembergárda. Megjelentek a szolgáltatások minőségi standardjai. Tisztul a törvénykezés.

K. G.: A szakmai munkám során előrelépésként éltem meg a mentálhigiénének az éltető, játékos hatását. Elsősorban hálaérzéssel tölt el, hogy olyan szakmát választottam, amit igazán szeretek, és amelynek látom, tapasztalom az értékét. Az ismerőseimből, a Caritasnál dolgozó munkatársakból is többen választották továbbtanulás céljaként a szociális munkát.

Az évek során több gyakorlatozó szociális munkás hallgatót kísértem, akik az idős és demenciával élő személyek intézményen belüli életébe tekintettek be, egyéni beszélgetéseket, életútinterjúkat, csoportos foglalkozásokat szerveztek, a dokumentációkkal, a törvény által felállított keretekkel ismerkedtek meg. Lelkesek voltak, érdeklődést mutattak az idősekkel való munka iránt. Többen közülük államvizsgájuk, mesteri disszertációjuk kutatási témájául az idősekkel való munkát választották. Az is igaz, hogy ezen hallgatók közül többen már a szociális munka területén aktívan dolgoztak, de volt olyan is, aki a külföldi lehetőségek felé irányult.

A tudományos doktori kutatásom (PhD) során 2014–2017 között a demenciával élőket gondozó családok terhelődését vizsgáltam, száz család részvételével. Ebben a témában az amerikai és nyugat-európai kutatásokkal összehasonlítva kijelenthető, nem volt vizsgálódás sem Magyarországon, sem Romániában, holott a demenciával érintettek száma napról napra nő.

V. Sz.: A szakmai kamara (kollégium) megalakulását, működését előrelépésnek tartom. Hasznos dolog tud lenni, ha fokozatosan és folyamatosan a szakmai minőség megfogalmazására és határainak érvényesítésére törekszik. Csakhogy sajnos az önfényezés és a hamis szakmai presztízs védelme fontosabb, mint az előbbieket, és ez egyelőre nem úgy tűnik, hogy változna. Sokan a szakma képviselői közül is a legfontosabb kompetenciának még mindig a környezettanulmány elkészítését tekintik.

Mi az, ami nagyon hiányzik, amin változtatni kellene?

McA. M.: Az állami támogatási rendszer hiányosságai gyakran szembeűnőek, elvárásaik a nyugati standardok szerint szinte megállják a helyűket, és ez nem rossz, viszont ami a támogatást illeti, a lehetőségek nagyon korlátozottak. A civil szervezetek húzzák az igát, és nagyon kevés az az állami támogatás, amivel úgymond könnyítenének a terheken. Például egy intézetben élő idős személy havi állami támogatása 250 lej volt 2014-ben, de ez az összeg ma sem változott. Ami pedig az idős személy napi fejadagját illeti, még most is 16,60 lej, holott már egy egyszerű napi menű is többbe kerül ennél.

Sz.-J. E.: Amin változtatni kellene: szükség volna a jobban és követhetőbben kidolgozott szociális törvényre, a megnövekedett papírmunka mennyiségének csökkentésére, a nonprofit szervezetek alulfinanszírozásának felszámolására. De a rugalmatlanság, a politikai alapon kinevezett, hozzá nem értő vezetők és a hatalommal való visszaélés is ide tartozik.

V. Sz.: Huszonöt év elteltével a szociális ellátórendszerben még mindig alig vannak olyan vezetők, döntéshozók, akik tudnák, hogy mit várjanak el egy szociális munkástól, és a felkészítésének megfelelő feladatokkal, célokkal látnák el. Ez a jelenség az országos hierarchiában felfelé haladva, egyre jobban eltűnik, mígcsak legfelül teljesen ismeretlenné nem lesz.

B. Gy.: Nincs a szakmának érdekképviselete, a kollégium a tagsági díjakon es elismervényeken kívül sehol nem mutatja meg létezését. Jó néven venném, ha évente képzéseket vagy legalább kisebb találkozókat, konferenciákat szervezne. Jó volna a szupervízió kötelezővé tétele, esetleg erre vonatkozó jogszabály kidolgozása is, mivel, ha valami nem kötelező, akkor az mellőzhető, és az alkalmazók (szervezetek, hatóságok) nem látják fontosnak. Ha már büntetés is járna az elmulasztásért, akkor lehet meggondolnák... Igaz, minden szociális munkás, ha úgy érzi, hogy valami már nem a régi, akkor saját pénzén szupervíziót igényelhet (vagy nem...), különben lassan, de biztosan kiég.

Gy. Sz.-K.: Jó volna több jól képzett szociális munkás, mentálhigiénés szakember alkalmazása a különböző állami és civil szervezeteknél, illetve több önkéntesre is szükség lenne.

K. G.: Amit folyamatosan változtatni kell, az maga a szociális munka: tudományos eredmények alapján fejleszteni és javítani kell a szociális munkások státuszát. Úgy gondolom, hogy egy adott társadalmon belül mi, gyakorló szakemberek kell képviseljük a szakmát értékével és hasznosságával együtt. Nélkülünk nem létezik a szakma. A szakemberek képzése, részűkről a szakma tisztelete, képviselete, továbbadása nagyon fontos feladat. Fontosnak tartom a szakmai énünk kibontakozását. A változás csírája belőlünk indul el, öntözgetni kell és hagyni kibontakozni. A hasonló szakmákkal való interakció nélkülözhetetlen. Egy olyan gyakorlatias szakmáért vagyunk felelősek, amely amellet, hogy aktívan meghallgatja a problémával küszködő személyt, megérti, beavatkozik és segít a változás elérésében.

Munkatársaink lelki egészsége védelmébe és a munka gördülékenysége végett rendszeresen tartunk eset- és munkamegbeszéléseket, egyéni és csoportos intervíziós üléseket. A nemzetközi és helyi pályázatoknak köszönhetően több alkalommal szakmai képzéseket is szervezhettünk.

Fontos, hogy legűnk büszkék a munkánkra, először mi becsűljük meg a szakmát, annak értékét és hasznát, ezáltal minket is megbecsűlnek! Bizonyítsa be ki-ki az adott munkahelyén a szakmai kompetenciáját, a szociális munka mint professzió értékét. A szociális munkáért, annak életben maradásáért, a jövőkép formálásáért mindannyian felelősek vagyunk, ami hozzájárul a szakma társadalmi megbecsűltségének a kialakulásához is.

L. L.: Hosszú távú, valós helyi és központi stratégiák kellenének a szociális szektort illetően. Növelni kell társadalmunk szociális érzékenységét. A szociális problémák súlyának megfelelő hangsúllyal kellene kezelje a helyzeteket és tervezze a jövőt a politikum és a helyi közösség. Stabilitás: a törvénykezésben, finanszírozásban. Nagyobb elismertsége, megbecsülése legyen ennek a szektornak. A humán erőforrás képzése és továbbképzése legyen gyakorlatorientált.

I. K. B.: Azon kellene változtatni, hogy legyen iskolai és egészségügyi/kórházi szociális munka Romániában. Én szívesen lennék iskolai szociális munkás. Nagyon szeretnék a szakmában dolgozni. Remélem, hogy a közeljövőben ez teljesül.

Sz. I.: Mint azt már említettem, kevés opció van a gyermekvédelmi rendszerből kikerült fiatalok számára, így ezt a palettát lehetne bővíteni. Illetve egyfajta védőnői hálózatot bevezetni az újdonsült kismamák számára, leginkább a mélyszegénységben élők számára. Fontosnak tartom a megfelelő szexuális edukációt is, amivel sajnos egyáltalán nem rendelkezünk. A prevencióra nagyobb hangsúlyt kell helyezni, és beszélni kell a játék-, pár-, drog- és alkoholfüggőség-ről. Ha valakinek szociális segílyt nyújt az állam, véleményem szerint fontos, hogy pénzkezelési tanácsadásban is részesüljön. Talán ezeket tartom a legfontosabbaknak, mert munkám során ezekkel a problémákkal találkozom a leggyakrabban.

Egy személyes élmény...

McA. M.: Már néhány éve dolgoztam mint intézményvezető és szociális munkás, amikor Pista bácsi hozzánk került. Csendes, visszafogott régivágású úriember volt, pusztán megjelenésének volt egy olyan kisugárzása, mintha megálltak volna az évek, és egy más világba léptünk volna a jelenlétében. Pista bácsi soha nem panaszkodott, nem beszélt az érzelmeiről, de eljött közel egyéves bentlakása után az a pillanat, amikor búcsúzni kellett. Ott ültem az ágya mellett, és kezemhez nyúlt, majd fáradt arcához tette, és akkor csupán ennyit suttogott: „köszönöm mindazt, amit értem tett, kedves”. Azt köszönte meg, hogy most nem kell egyedül lennie, és ezen az úton éppen én kísérem. Tudtam, hogy nincs sok hátra, és azt is tudtam, hogy bármilyen földi biztatás üres szavak halmaza lenne – hiszen Pista bácsi tudta, hogy közeledik az elköltözés pillanata –, és bátran bevallotta, hogy szíve félelemmel van tele. A hála mellett, hogy nincs egyedül, ott volt a félelem a hogyan tovább-tól. Soha nem volt vallásos ember, nem tudtam, hogyan közeledjek felé. Ott a délután csendjében – már régen lejárt a munkaidőm, de tudtam, ez most nem munkaidő kérdése – úgy döntöttem, ott maradok. Kezemet fogta Pista bácsi, és ennyit suttogott: „köszönöm, hogy velem marad, és köszönöm, hogy nem hagy magamra”. Kavaroztak bennem az érzések, talán saját tehetetlenségemmel küszködtem, mert ott, azon a délutánon szemem láttára találkozott az élet a halállal. Ott, az ágyon ülve, Pista bácsi mellett tudatosult bennem, hogy embere lettem az embernek, és egyik legmélyebbre vésődött emlékké vált ez a csendes késő délután. Szociális munkásként lehet, hogy néha csak annyit kell tennem, hogy jelen legyek. Nem eget rengető nagy tettek és változások vagy változtatások feltétlenül, amelyek meghatározzák szakmai hivatásomat, hanem jelen lenni ott és akkor, amikor a legnagyobb szükség van erre. A halál küszöbén elkísérni valakit úgy, hogy közben tudom, ez a veszteség egy elengedés, amelynek folyamán gazdagabbá lettem, nemcsak a kiváltsággal, hogy Pista bácsi életének utolsó szakaszának aktív szereplője lehettem, hanem azért is, mert miközben Pista bácsi elment, egy örökséget hagyott rám. Olyant, amit soha el nem veszíthetek. Ő tanított meg jelen lenni a haláltusában úgy, hogy a tehetetlenségem lassan elengedéssé formá-

lódjon, és tudjam azt, hogy szociális munkásként a helyemen vagyok. Ez egyik korai emlékem, és most azért is jó volt ezt visszahozni, mert néha újra meg újra elbizonytalanodom, amikor körülöttem a szakmaiságot szajkózzák, és szüntelen megkérdőjeleződnek bennem olyan dolgok, amelyeket eddig letisztultnak tudtam. De talán ez a szakmai fejlődésemhez mégiscsak elengedhetetlen volt, és nem spórolhattam meg.

B. Gy.: Még kezdő szocmunkásként dolgoztam sérült emberek családjaiért és családjaival. Egy uniós pályázat során sikerült a helyi tanáccsal közösen egy óvodaszerű intézményt létrehozunk sérült gyerekek számára. Nem volt se szakember, se tapasztalat, se egy hasonló intézmény, akitől és ahonnan infókat szerezhettünk volna. Akkor a kollegákkal rájöttünk, hogy a szülők részéről nagyon nagy az igény, hogy kibeszéljék magukat, mivel mindenki el volt szigetelődve a saját kis családjába a napi gondjaival. Úgy döntöttünk, hogy nyáron, tanévzárás után egy tábort szervezünk gyerekekkel, szülőkkel és az óvodai személyzettel. Minden nap volt a szülőknek három órájuk, amikor nem a gyerekükkel voltak, csoportos tevékenységben vettek részt, hívtunk egy szakembert, aki moderálta ezeket a beszélgetéseket. Akkor annyi minden kijött mindenkiből, olyan erős kötelékek szövődtek, hogy 1-2 év elteltével már a szülők szervezték a tábort, nekünk csak irányítanunk kellett, ill. az anyagi kereteket kellett biztosítanunk. Idővel egyesületet hoztak létre, saját programokat szerveztek, tengerre mentek együtt, tapasztalatcserékre. Jó volt látni, hogy mivé lett az a kezdeti tábor, hogy mennyi jó dolog született belőle. Igaz, én már nem dolgoztam ott, de mai napig rám írnak a szülők, vagy a városban is megállítanak.

Gy. Sz.-K.: Egyik sikerélményem a munkám során az idősgondozással kapcsolatos. Amikor az egyik néni nagyon sokat panaszkodott egészségügyi problémái miatt, nagyon lehangolt lett. Igyekeztem pozitív irányba terelni a gondolatait, ezért megkérdeztem, tudna-e mesélni életének egyik legkedvesebb élményéről. Ekkor utazási kalandjairól számolt be, amelyekről csillogó szemmel, izgatottan beszélt. Láthatóan javult a hangulata, az emlékek felelevenítése örömmel és meglelégedéssel töltötte el a nénit, felfedezte, hogy ha lapozgatja az albumait, jobb kedve lesz, hogy ezek az emlékek erőforrást jelentenek számára a nehéz napokon.

V. Sz.: Jólesik, amikor a klienseim megkérdézik, hogy vagyok, s az is, amikor munkaidőn kívül is megszólítanak, esetleg valamiben csak úgy kikérik a véleményemet, tanácsomat.

Sz. I.: Egyik kedves élményem, amikor a fiatalokkal ellátogattunk a nyíregyházi állatkertbe, és olyan jó élmény volt számukra, hogy hetekig arról beszéltek. Később elkezdtünk önkénteskedni a szatmári kutyamenhelyen, és szívmelengető volt azt látni, ahogyan ezek a fiatalok, akik már annyi nehéz dolgon keresztülmentek életük során, segítenek a szenvedő állatoknak, akár csak egy simogatással is.

K. G.: Sok kedves személyes élményem van: például, amikor átéltem, átértük, hogy a zene nagyobb támaszt nyújt, mint a járókeret. Rózsika néni a demensosztály lakója volt, aki biztonságosan csak járókerettel tudott járni. Egyik zenés délelőttön körbeültünk és elénekeltük minden résztvevő kedvenc nótáját. Elindítottuk a zenét, a tánc következett. Akinek járókerete volt, azzal együtt táncoltattuk, aki fizikai erőnlét hiányában tolokocsiban ült, őt a kerekesszékekkel együtt táncoltattuk. Tangó, keringő, majd a lassú csárdással folytattuk, és következett a régi idők kedvence, a charleston. Ekkor Rózsika néni felállt, teljes erővel eltolta magától a járókerejét, és a zene ritmusa magával ragadta: egyedül táncolt, boldogság sugárzott az arcáról. Hihetetlen volt mindannyiunk számára, amit láttunk. Mintha visszament volna az időben, mintha a

régmúlt időkben táncolna. Az öröm tánca volt ez, ami nemcsak Rózsika néni lelkét és testét járta át, hanem mindannyiunkét. Megtapsoltuk és gratuláltunk neki!

2017-ben otthonunk lakója lett egy idős koreográfus, aki egész életében a néptánc oktatásáról volt híres. Karcsi bácsit nem kellett sokat biztatni a tánctanításra, arra fektettük a hangsúlyt, ami a zsigereiben és szívében-lelkében élt. Rövid időn belül megalakítottuk a Napraforgó táncegyüttest. Csodálatos élmény volt! Két év múlva meghívást kaptunk egy rendezvényen való fellépésre, ahol 350 személy előtt állhattunk színpadra, legidősebb fellépőnk ekkor már 86 éves volt. A jó hírnevét is erősítettük az idősothonnak, de feledhetetlen emlék marad az idősök és a tánccsoportunk számára is. Jó gyakorlatként tartom számon, hiszen már több rendezvényt színesített a műsorunk.

A mentálhigiénés foglalkoztatások alkalmával az idősöknek egyik év végén pásztorjátékot tanítottunk be. A 84 éves János bácsi, aki nehéz körülmények közül került be az idősök otthonába, Gáspár szerepét kapta, aki király volt. A Figura Színháztól kölcsönöztük ki a színészek ruháit, és beöltöztettük az adott szerepnek megfelelően a saját színészeinket, szereplőinket. János bácsiból király lett, aki kihúzta magát, és a lila palástot a királyi koronával együtt a szereplés alatt büszkén viselte, miközben arra figyelt, hogy a szerepét hibátlanul olvassa, könnyeit törülgette. A műsor végén könnyek között meg is jegyezte: „Én ennyire megöregedtem, de soha nem szerepeltem, és most ilyen nagy szerepet kaptam”. A szereplésről kapott fényképet kitétte a szekrényére, és aki betért hozzá, annak szívesen mesélt róla. Az idősök szeretnek mesélni az életükről, azt érzik, hogy végre valaki meghallgatja, végre valakinek ideje van rájuk, és nem siet. Értékesek ezek a pillanatok.

Amikor egy idős személy meghozza a nagy döntést, és beköltözik egy idősök otthonába, a magányából kilépve, elhagyja szeretett otthonát. A megszokott mindennapi élete ezzel együtt megváltozik. Szüksége van egy adaptációs, beilleszkedési időszakra, amelyben vannak sikeresnek mondható, és vannak sikertelennek mondható esetek. Belülről szemlélve a történéseket és az otthonba való beköltözéseket, azt látom, hogy az idősök amennyiben az egészségük is hozzájárul, képesek újrastrukturálni életüket, és olyan egészséges társas kapcsolatot építenek fel, ami erőt ad az időskori terhek, fizikai akadályozottságok elviseléséhez. Jó szomszédi kapcsolatok alakulnak ki, egymást meglátogatják, összeülnek, társalognak, esténként társasjátékot játszanak. Még a hétköznapi is ünnepé válik, hiszen a déli ebédhez, az ebédlőbe menéshez olyan ünnepi ruhák kerülnek elő a szekrényekből, amelyeket otthon csak a vasárnapi szentmisékre vagy rendezvényekre vettek fel. Ezekből a találkozásokból, sétákból, csoportos foglalkozásokból egy-egy komolyabb barátság is kialakul, régebben még házasságkötésre is volt példa. A nyolcvanadik életévét betöltött új párnak még a templomi esküvőjét is megszerveztük. Saját bútorral berendezett szobában férj és feleségként, az időskori szeretetet felvállalva, boldog házasságban éltek együtt.

Az idősökkel való munka az élet végességét, a lezárás szakaszát is magába foglalja. A munkám során azt tapasztaltam, hogy a megértő segítő beszélgetések, a törődés során a kliens szemébe gyakran visszatér az élet fénye. Amikor megfogom egy idős, ágyban fekvő személy kezét, csak arra figyelek, hogy az idő, amit vele töltök, minőségi legyen. Kialakul egy kölcsönhatás, és részemről az aktív meghallgatás csendje. Van, amikor évekig konfliktusos kapcsolat van az idős és hozzátartozója között, a segítő szakember ebben az esetben az összekötő híd szerepébe kerül. Felvesszük a hozzátartozókkal a kapcsolatot, és arra kérjük őket, hogy próbálják félretenni a

sérelmeket, és látogassák meg az idős családtagot, amíg még van lehetőségük rá, bocsássanak meg egymásnak, hogy békében tudjon elmenni. Amikor megtörténik ez a találkozás, azt látjuk, hogy megnyugszik az idős ember, légzése nyugodtabbá válik, és tekintetével végleg egy más irányra fókuszál.

L. L.: A legnagyobb elégtételeim az, hogy valós, konkrét értelme van ennek a munkának. Az a cél, amelyért munkatársaim és én is dolgozunk az kétezer évvel ezelőtt is érték volt, és a jövőben is az lesz, nem „inflálódik”. Az embertársainknak élhetőbb, méltóságteljesebb élet biztosítása olyan érték, amiért érdemes küzdeni, minden kihívás, nehézség közepette. Keresztényként részese, segítője tudunk lenni az isteni gondviselésnek. Bolyai János szavaival élve „a semmiből egy új, más világot teremtettem”. Az elmúlt tizenhét évben több tucat szociális és ehhez kapcsolódó oktatási vagy egészségügyi szolgáltatást, programot sikerült kollégáimmal közösen létrehozni, működtetni ötvennél több helyszínen, sok olyan településen is, ahol korábban semmilyen hasonló szolgáltatás nem volt. Több ezer ellátott (idős, gyermek, fogyatékkal élő, mélyszegénységben élő személy stb.) részesül ezáltal a szolgáltatásainkból, és kap esélyt, segítséget egy emberibb élethez.